

مقایسه رضایت زناشویی در ازدواج های زودهنگام و دیر هنگام

ملیحه عابدزاده یامی^۱، فاطمه بهبوندی^۲

^۱ نویسنده مسئول: استادیار، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی بجنورد: Abedzadeh11636@gmail.com

^۲ نویسنده اول: دانشجو دکتری، روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی بجنورد: fatemehbehvandi786@gmail.com

چکیده:

روش تحقیق حاضر از جمله روش های توصیفی و از نوع علی-مقایسه ای بود که با هدف مقایسه رضایت زناشویی در ازدواج های زودهنگام و دیر هنگام انجام گرفت. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی افراد متاهلی که در قبل ۱۸ سالگی و بعد ۳۰ سالگی در شهر رامهرمز ازدواج کرده اند، بوده است. برای نمونه آماری این پژوهش ۶۰ نفر (۳۰ نفره ازدواج در قبل ۱۸ سالگی و بعد ۳۰ سالگی) به روش نمونه گیری دردسترس انتخاب شدند. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه رضایت زناشویی اولسون (۱۹۹۸) استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون تی مستقل انجام شد. نتایج نشان داد که رضایت زناشویی در افراد دارای ازدواج های زودهنگام و دیر هنگام با یکدیگر تفاوت معناداری ندارد.

واژگان کلیدی: رضایت زناشویی، ازدواج های زودهنگام و دیر هنگام.

۱- مقدمه :

خانواده را موسسه یا نهاد اجتماعی معرفی کرده‌اند که ناشی از پیوند زناشویی زن و مرد است. این نهاد را باید پایه ای ترین شکل اجتماعی و اصلی ترین جز اجتماع دانست که سلامت و رشد روانی، اجتماعی، شغلی و تحصیلی افراد را در محیط های مختلف و از آغاز تا پایان زندگی متأثر از خود می سازد (آماتی^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). هر خانواده ای در طول حیات خود تابع متغیرها، منابع، محیط ها و افراد مختلفی است که به آن کمک می کند تا در غالب مجموعه ای مراحل به هم پیوسته عملکرد خود را به نحو بهینه ای انجام دهد و با رشد خود، رشد فرد و جامعه را میسر سازد (داینر^۲ و همکاران، ۲۰۱۳).

ازدواج کودکان یک واقعیت ترسناک جهانی برای بسیاری از دختران نوجوان است که در نتیجه ی وجود عواملی چون مفاهیم آبرو و افتخار، دیدگاه های انحرافی به جنسیت، فقر مفرط، متلاشی شدن زیر بنای خانوادگی، کم سواد ی، فرصت های شغلی اندک، جنگ و کشمکش به حیات خود ادامه داده است. زیر ساخت های ضعیف و خشونت و تعرض های جنسی که به خودی خود احتمال ازدواج زود هنگام کودکان را تقویت می کند، در زمان جنگ و نبرد های مسلحانه شدید تر می شوند. مداخلات انسان دوستانه و مبتکرانه ی امدادی، معمولاً در معرض خطر ازدواج زود هنگام بودن دختران خردسال را در حین جنگ و ناآرامی ها نادیده می گیرند یکی از نتایج مطالعه حاکی از این بود که قبل از جنگ از سال ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۲، نرخ باروری نوجوانان در عراق، به میزان ۷۰ زایمان در هر ۱۰۰۰ دختر در فاصله ی سنی ۵ الی ۱۹ سال ثابت بود با این حال به محض شروع جنگ، نرخ باروری نوجوانان به بیش از ۳۰ درصد افزایش یافت و به ۹۵ زایمان در هر ۱۰۰۰ دختر در سال ۱۳۸۹ رسید. بر اساس یافته های تحقیق کتورلی، دلیل پشت پرده ی این افزایش نرخ باروری، افزایش ازدواج زود هنگام کودکان در میان کم سواد ترین قشر دختران بود (بیلال^۳ و همکاران، ۲۰۲۰).

کودک همسری آسیب های جدی به تحصیل و سلامت روان دانش آموزان وارد نموده است. دانش آموز به معنی کسی است که دانش می آموزد و در اصطلاح، برای اطلاق به محصلان رسمی در سطح تحصیلات پیش از دانشگاه به کار می رود. در یک نظام آموزشی، وقتی یک فرد می آموزد که «دیگران چه گفته اند و چه کرده اند» و برایش می گویند که «مسایل پیچیده ی یک علم را چگونه حل کرده اند» دانش آموز، دانشجو یا طلبه است. فقط از زمانی که خودش به مزر دانش می رسد و مسئله تازه ای را کشف یا حل می کند یک محقق و دانشمند است. دانش آموزان موفق از فرصت هایی که برای افزایش اعتبار و نمره به وجود می آید بلافاصله استفاده می کنند (چاوهان و همکاران، ۲۰۲۳). آنها نشان می دهند که برای نمره های خویش اهمیت بسیاری قائل هستند و مشتاقانه برای بهتر کردن آنها تلاش می کنند. تکالیف و فعالیت های اختیاری که بسیاری از دانش آموزان از آنها اجتناب می کنند به سرعت مورد توجه این گونه دانش آموزان قرار می گیرد و داوطلب می شوند (مجدی و همکاران، ۱۴۰۲).

از جمله متغیر های مرتبط با در دانش آموزان کودک همسر، رضایت زناشویی^۴ می باشد. رضایت زناشویی به عنوان یکی از مهم ترین شاخص های خانواده سبب می شود، زن و شوهر از ازدواج با یکدیگر و با هم بودن احساس شادمانی و خشنودی کنند (نگامابا و سونی^۵، ۲۰۱۸).

¹ Amati

² Diener

³ Bilal

⁴ marital satisfaction

⁵ Ngamaba & Soni

پژوهش‌ها نشان دادند که میان رضایت زناشویی و کاهش افسردگی و سلامت روان رابطه معناداری وجود دارد. همچنین رضایت زناشویی با سلامت جسمانی و روانی خانواده‌ها در ارتباط است. رضایت زناشویی به عنوان یک موقعیت روانشناختی در نظر گرفته می‌شود که خودبه‌خود به وجود نمی‌آید بلکه مستلزم تلاش هر دو زوج است (مادوکس^۶، ۲۰۱۷).

از این رو هاکینز^۷ رضایت زناشویی را یک خصوصیت فردی زن یا شوهر تلقی می‌کند که نگرشی مثبت و لذت بخش است که زن و شوهر از جنبه‌های مختلف روابط زناشویی خود دارند و نارضایتی زناشویی در واقع نگرش منفی و ناخوشایندی از جنبه‌های مختلف زناشویی است (بهاری، ۱۳۹۴). مطالعات دیگر، نشان می‌دهد رضایت زناشویی نه تنها بر کیفیت روابط همسران و بهبود آن اثرگذار است و آن را افزایش می‌دهد بلکه روابط سایر اعضای خانواده را نیز متاثر می‌سازد. به گونه‌ای که نمی‌توان تاثیر آن بر عملکرد خانواده و سلامت آن را نادیده گرفت (پروکتور^۸ و همکاران، ۲۰۱۷).

به طور کلی، مطالعه در هر دوره‌ی زندگی ازدواج، ابزاری موثر برای بهبود ارتباطات، افزایش دانش و درک، و بهبود رضایت زناشویی است. علاوه بر این، مطالعه می‌تواند به همسران کمک کند تا با یادگیری مهارت‌های جدید، بهترین روش‌های حل مسائل را در زندگی زناشویی خود شناسایی کنند. این امر می‌تواند به ایجاد ارتباطات سالم‌تر و موثرتر منجر شود و به همبستگی و تعامل مثبت در روابط زناشویی کمک کند. همچنین، مطالعه می‌تواند به همسران در مدیریت تنش‌ها، استرس‌ها و چالش‌های زندگی کمک کند. با دسترسی به منابع مطالعاتی و روانشناسی، زوج‌ها می‌توانند بهترین روش‌ها را برای مواجهه با مشکلات و پیشبرد روابطشان انتخاب کنند. در نهایت، مطالعه به همسران کمک می‌کند تا از تنوع فرهنگی، اجتماعی و روانی درک بیشتری پیدا کنند و به احترام و تقدیر از تفاوت‌های یکدیگر بپردازند، که این امر می‌تواند به پایداری و رضایت زناشویی در طولانی‌مدت کمک کند. همانطور که در گزارش پژوهش‌های انجام شده نشان داده شد، تاکنون پژوهشی پیرامون موضوع بررسی مقایسه رضایت زناشویی در ازدواج‌های زود هنگام و دیر هنگام انجام نشده است و یا اگر هم انجام شده کم و غیرقابل دسترس است. بنابراین این پژوهش در پی پاسخ به این سوال است که آیا رضایت زناشویی در ازدواج‌های زود هنگام و دیر هنگام تفاوت دارد؟

مجیدی یایچی و همکاران (۱۴۰۲) پژوهشی با عنوان مقایسه رضایت زناشویی در زوجین کودک همسر با غیر کودک همسر شهرستان بابل انجام دادند. جامعه آماری پژوهش تمامی زوجین کودک همسر و غیر کودک همسر شهرستان بابل در سال ۱۴۰۱ تشکیل دادند. در پژوهش حاضر ۵۰ کودک همسر به روش دردسترس انتخاب گردید و همین تعداد برای گروه غیر کودک همسر با توجه به هم‌سازی با گروه اصلی در نظر گرفته شدند. در این پژوهش از پرسشنامه شامل: پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ (۱۹۹۸) استفاده شد. اطلاعات به وسیله روش آماری تحلیل واریانس چندمتغیره و تی مستقل تحلیل گردید. یافته‌ها نشان داد که بین رضایت زناشویی در زوجین کودک همسر با غیر کودک همسر شهرستان بابل تفاوت معنی‌دار معنی‌داری در سطح ۰/۰۱ وجود دارد. رضایت زناشویی در غیر کودک همسر بیشتر از زوجین کودک همسر است. این پژوهش نشان دهنده سطح تفاوت بین رضایت زناشویی در زوجین کودک همسر با غیر کودک همسر شهرستان بابل است که می‌تواند پیشنهاد دهنده تلویحات کاربردی و آموزشی برای روانشناسان و درمان‌گران در حوزه ازدواج باشد.

چاوهران و همکاران (۲۰۲۳) پژوهشی با عنوان ازدواج زود هنگام و رضایت زناشویی در میان مردان متأهل جوان انجام دادند. نتایج نشان داد که مردان متعلق به خانواده‌هایی با درآمد ماهانه بالاتر بیشتر از هم‌تایان خود در ازدواج خود راضی بودند. به طور مشابه، وضعیت تحصیلی پدران، مادران و مردان متأهل از دیگر عوامل مهم در رضایت زناشویی بود. این مطالعه بر اهمیت آموزش خانواده به عنوان یک پیش‌بینی‌کننده قوی رضایت زناشویی تأکید می‌کند و بنابراین سیاست‌گذاران ممکن است به این جنبه توجه کنند.

⁶ Maddux

⁷ Hawkins

⁸ Proctor

۲- روش شناسی :

روش تحقیق حاضر از جمله روش های توصیفی و از نوع علی-مقایسه ای بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی افراد متاهلی که در قبل ۱۸ سالگی و بعد ۳۰ سالگی در شهر رامهرمز ازدواج کرده اند، بوده است. این پژوهش در شهر رامهرمز در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ انجام شد. برای نمونه آماری این پژوهش ۶۰ نفر (۳۰ نفره ازدواج در قبل ۱۸ سالگی و بعد ۳۰ سالگی) به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. برای گردآوری اطلاعات لازم از پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ (۱۹۹۸) استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون تی مستقل انجام شد.

پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ:

پرسش نامه رضایت زناشویی انریچ که فرم ۴۷ سؤالی آن توسط اولسون (۱۹۹۸)، تهیه شد شامل ۱۲ مقیاس است که عبارتند از: پاسخ قراردادی، رضایت زناشویی، مسایل شخصیتی، ارتباط زناشویی، حل تعارض، نظارت مالی، فعالیت های مربوط به اوقات فراغت، روابط جنسی، ازدواج و فرزندان، بستگان و دوستان، نقش های مساوات طلبی و جهت گیری عقیدتی ساخته شده است. این ابزار به صورت پنج گزینه ای (که در اصل یک نگرش سنج از نوع لیکرت است) در نظر گرفته شده است (کاملاً موافق، موافق، نه موافق و نه مخالف، مخالف، کاملاً مخالف)، که به هریک از یک تا پنج امتیاز داده می شود. در یک پژوهش مهدویان (۱۳۷۶)، در کار روی اعتبار آزمون انریچ با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و با روش بازآزمایی، به فاصله یک هفته (برای مردان ۹۳۷٪، و برای زنان ۹۴۴٪، و برای مردان و زنان ۹۴٪)، به دست آوردند. این ضرایب برای خرده مقیاس های تحریف آرمانی، رضایت زناشویی، مسایل شخصیتی، ارتباط، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت های اوقات فراغت، رابطه ی جنسی، فرزندان و فرزندپروری، خانواده و دوستان، نقش های مساوات طلبی، جهت گیری مذهبی گروه زنان و مردان به ترتیب از این قرار است: ۷۲٪، ۸۵٪، ۷۶٪، ۷۶٪، ۷۶٪، ۸۱٪، ۶۳٪، ۶۹٪، ۸۷٪، ۶۹٪، ۶۲٪، ۷۳٪. به دست آمده است. در این پژوهش پایایی به دست آمده با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۵ بود.

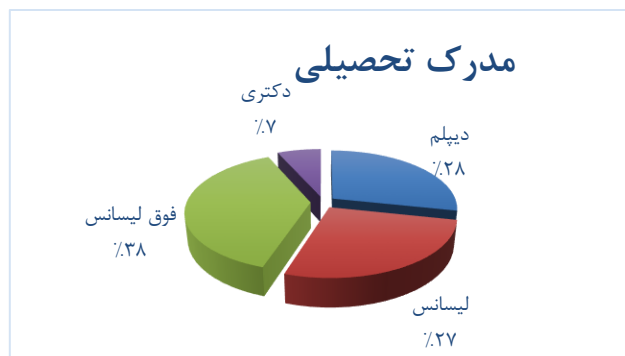
۳- یافته ها :

استفاده از آمار توصیفی به منظور تلخیص اطلاعات جمع آوری شده و شناخت بیشتر جامعه مورد بررسی انجام می گردد و هدف آن نیز توصیف، استخراج نکات اساسی و ترکیب داده ها به کمک زبان اعداد می باشد. در پژوهش حاضر با ارائه جداول و نمودارهای مربوطه به بررسی توصیفی مشاهدات پرداخته ایم. افراد شرکت کننده در این تحقیق علاوه بر پاسخ گویی به پرسشنامه های پژوهش، مدرک تحصیلی، تعداد فرزندان، مدت ازدواج و سن خود را در پرسشنامه بیان نموده اند که در این بخش با ارائه جداول فراوانی مورد تحلیل قرار داده شده اند.

جدول (۱). جدول فراوانی متناظر با مدرک تحصیلی افراد شرکت کننده در پژوهش

مدرک تحصیلی	فراوانی	درصد
دیپلم	۱۷	۰۸/۳
لیسانس	۱۶	۲۶/۷
فوق لیسانس	۲۳	۳۸/۳
دکتری	۴	۶/۷
مجموع	۶۰	۱۰۰

یافته های جدول فوق نشان داد که ۲۳ نفر از افراد شرکت کننده در پژوهش دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس هستند که ۳۸/۳ درصد از کل نمونه را در بر می گیرد. از مجموع ۶۰ نفر شرکت کننده در این پژوهش چهار نفر معادل با ۶/۷ درصد دارای مدرک دکتری هستند. نمودار (۱-۴) برای مدارک تحصیلی نمونه مورد مطالعه ارائه شده است.

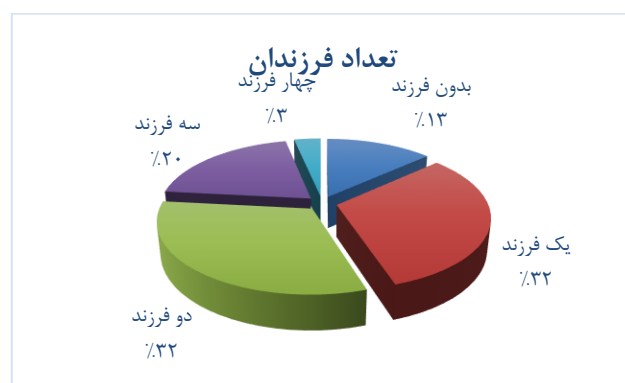
نمودار (۱). نمودار دایره ای متناظر با مدرک تحصیلی نمونه مورد مطالعه

افراد بر اساس تعداد فرزندان در پنج دسته قرار گرفته که در جدول زیر جدول فراوانی متناظر با تعداد فرزندان ارائه شد.

جدول (۲). جدول فراوانی متناظر با تعداد فرزندان افراد شرکت کننده در پژوهش

تعداد فرزند	فراوانی	درصد
بدون فرزند	۸	۱۳/۳
یک فرزند	۱۹	۳۱/۷
دو فرزند	۱۹	۳۱/۷
سه فرزند	۱۲	۲۰
چهار فرزند	۲	۳/۳
مجموع	۶۰	۱۰۰

نتایج جدول فوق نشان داد که تعداد افراد دارای ۲ یا ۳ فرزند ۱۹ نفر معادل با ۳۱/۷ درصد می باشد که دارای فراوانی بیشتری نسبت به سایر افراد در گروه های دارای فرزندان کمتر و یا بیشتر است. نمودار دایره ای متناظر با تعداد فرزندان به صورت زیر می باشد.

نمودار (۲). نمودار دایره ای متناظر با تعداد فرزندان

علاوه بر متغیرهای مذکور سه متغیر سن افراد شرکت کننده، مدت ازدواج و سن آنان در زمان ازدواج دارای مقایس کمی بوده اند که معیارهای توصیفی متنظر با آنها در جدول زیر ارائه شده است.

جدول (۳). معیارهای توصیفی مربوط به سن، مدت ازدواج و سن در زمان ازدواج

تعداد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	میانگین	انحراف معیار
سن	۲۱	۵۵	۳۸/۴۸	۹/۱۳۰
مدت ازدواج	۱	۳۵	۱۴/۴۸	۷/۸۱۶
سن در زمان ازدواج	۱۵	۳۷	۲۴	۷/۸۴۱

بر اساس تعاریف ارائه شده، به افرادی که در سن کمتر از ۱۸ سالگی ازدواج نموده اند؛ ازدواج زود هنگام و بالاتر از ۳۰ سال را ازدواج دیر هنگام می گویند که بر اساس معیارهای توصیفی نمودار فوق دامنه تغییرات سن افراد در هنگام ازدواج بین ۱۵ تا ۳۷ سال است لذا در نمونه مورد مطالعه هر دو گروه که برای تحلیل مشاهدات و فرضیه ضروری هستند، حضور دارند. با عنایت به سن ازدواج افراد شرکت کننده مشخص شد که ۳۲ نفر از نمونه مورد مطالعه دارای ازدواج زود هنگام و ۲۸ نفر معادل با ۴۶/۷ درصد دارای ازدواج دیر هنگام هستند.

جدول (۴). جدول فراوانی متناظر با وضعیت ازدواج افراد شرکت کننده در پژوهش

وضعیت ازدواج	فراوانی	درصد
ازدواج زود هنگام	۳۲	۵۳/۳
ازدواج دیر هنگام	۲۸	۴۶/۷
مجموع	۶۰	۱۰۰

در این بخش اطلاعات جمع آوری شده برای سوالات تخصصی پرسشنامه رضایت زناشویی متناسب با خرده مقیاس های به صورت توصیفی ارزیابی شده است. معیارهای توصیفی متغیر مذکور و مولفه های آن به تفکیک ارائه شد.

جدول (۵). میانگین و انحراف معیار متغیر پژوهش

تعداد	تعداد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	میانگین	انحراف معیار
موضوعات شخصیتی	۶۰	۱۰	۲۱	۱۵/۴۸	۲/۷۷
ارتباط زناشویی	۶۰	۷	۲۴	۱۵/۲۵	۴/۳۳
حل تعارض	۶۰	۹	۲۴	۱۶/۶۰	۳/۶۲
مدیریت مالی	۶۰	۸	۲۰	۱۳/۴۳	۲/۶۰
فعالتهای اوقات فراغت	۶۰	۸	۲۱	۱۵/۲۸	۲/۶۶

روابط جنسی	۶۰	۹	۲۳	۱۶/۴۰	۳/۱۴
ازدواج و فرزندان	۶۰	۱۲	۲۴	۱۷/۲۵	۲/۸۳
اقوام و دوستان	۶۰	۷	۲۲	۱۴/۷۵	۳/۰۳
جهت گیری مذهبی	۶۰	۱۰	۲۵	۱۴/۹۶	۳/۵۷
رضایت زناشویی	۶۰	۱۰۱	۱۶۹	۱۳۹/۴۱	۱۵/۱۸

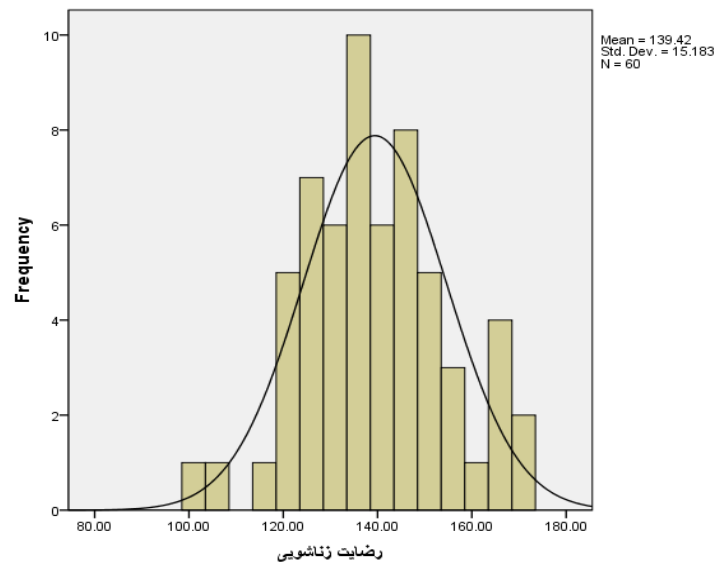
یافته های جدول فوق نشان داد که ۶۰ نفر در این پژوهش شرکت نموده و به سوالات پرسشنامه پژوهش پاسخ داده اند. با توجه به نمره گذاری پرسشنامه پژوهش مشخص شد که پاسخ آزمودنی ها به سوالات بین ۱۰۱ تا ۱۶۹ تغییر نموده است. در بین مولفه های رضایت زناشویی دامنه تغییرات که از تفاضل کمترین مقدار و بیشترین مقدار حاصل می شود، برای متغیر ارتباط زناشویی بیشتر از سایر متغیرهاست. میانگین به عنوان مطلوب ترین معیار مرکزی مشاهدات ۱۳۹/۴۱ که تقریباً به متوسط نمره پرسشنامه نزدیک است ($141 = 3 \times 47$). البته نکته دیگری که در مقایسه توصیفی میانگین پاسخ آزمودنی ها باید مد نظر باشد کران نمره گذاری هر یک از گویه های پرسشنامه های می باشد؛ در این پژوهش تعداد گویه های هر یک از خرده مقیاس ها متفاوت بوده و لذا برای تحلیل دقیقتر باید علاوه بر روش نمره گذاری، تعداد گویه ها، در فصل سوم را مد نظر قرار داد. انحراف معیار به عنوان مناسب ترین شاخص پراکندگی مشاهدات در جدول فوق نشان می دهد که در پرسشنامه ارتباط زناشویی پاسخ های متفاوت تری با یکدیگر داشته اند و پراکندگی مشاهدات در مولفه مذکور بیشتر از سایر مولفه های رضایت زناشویی است.

قبل از بررسی فرضیه پژوهش و به جهت تعیین نوع آزمون مقایسه ای بین افراد دارای ازدواج زود هنگام و دیر هنگام لازم است توزیع مشاهدات مورد ارزیابی قرار گیرد که نتایج در جدول زیر ارائه شد.

جدول (۶). بررسی نرمال بودن متغیر رضایت زناشویی

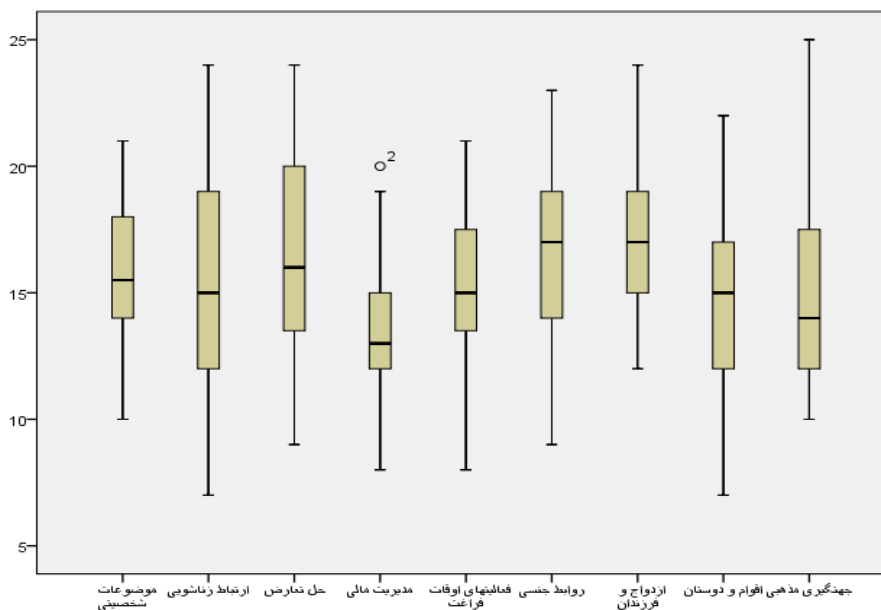
متغیر	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
موضوعات شخصیتی	۰/۶۵۷	۰/۷۸۱	توزیع مشاهدات نرمال است
ارتباط زناشویی	۰/۸۲۷	۰/۵۰۱	توزیع مشاهدات نرمال است
حل تعارض	۰/۷۱۵	۰/۶۸۶	توزیع مشاهدات نرمال است
مدیریت مالی	۱/۲۸۶	۰/۰۷۳	توزیع مشاهدات نرمال است
فعالتهای اوقات فراغت	۱/۰۴۳	۰/۲۲۶	توزیع مشاهدات نرمال است
روابط جنسی	۰/۸۶۳	۰/۴۴۶	توزیع مشاهدات نرمال است
ازدواج و فرزندان	۱/۰۴۷	۰/۲۲۳	توزیع مشاهدات نرمال است
اقوام و دوستان	۰/۶۵۳	۰/۷۸۸	توزیع مشاهدات نرمال است
جهت گیری مذهبی	۱/۰۸۳	۰/۱۹۲	توزیع مشاهدات نرمال است
رضایت زناشویی	۰/۴۱۷	۰/۹۹۵	توزیع مشاهدات نرمال است

در آزمون کولموگروف-اسمیرنف، فرض صفر نرمال بودن مشاهدات است لذا در ارزیابی نرمال بودن مشاهدات، در صورتی که سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ باشد فرض نرمال بودن مشاهدات رد شده و در غیر اینصورت فرض صفر تأیید می‌شود. یافته‌های جدول فوق نشان داد سطح معناداری برای تمامی مولفه‌های رضایت زناشویی و متغیر مذکور، بیش از ۰/۰۵ است لذا توزیع مشاهدات نرمال بودن و برای مقایسه نمرات در دو گروه مورد مطالعه، از آزمون‌های پارامتریک استفاده خواهیم نمود. نمودار جعبه‌ای متناظر با مولفه‌های رضایت زناشویی به همراه نمودار هیستوگرام رضایت زناشویی در ادامه ارائه شد.

نمودار (۳). نمودار هیستوگرام برای رضایت زناشویی

نمودار فوق وضعیت نرمال بودن مشاهدات را به صورت توصیفی به خوبی تأیید می‌کند. نمودار جعبه‌ای مربوط به هر یک از مولفه‌های رضایت زناشویی در ادامه ارائه شده است که در مرکز قرار گرفتن چارک دوم، میانه، تأیید کنند نرمال بودن مشاهدات با توجه به سایر چارک‌ها (اول و سوم) در هر یک از نمودارهاست. نمودار زیر نشان داد به جز مدیریت مالی سایر مولفه‌های رضایت زناشویی، دارای مشاهدات دور افتاده نمی‌باشند.

نمودار (۴). نمودار جعبه‌ای برای مولفه‌های رضایت زناشویی

گاهی به کمک آمار و آزمون فرض، می‌خواهیم براساس دو نمونه تصادفی، یکسان بودن ویژگی در بین دو جامعه را مورد تحقیق قرار دهیم. در حقیقت اگر μ_1 را میانگین جامعه اول و μ_2 را میانگین جامعه دوم در نظر گرفته باشیم، به کمک این روش می‌خواهیم آزمون فرض زیر را انجام دهیم.

$$\begin{cases} H_0: \mu_1 = \mu_2 \\ H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \end{cases}$$

که دقیقاً موضوع مورد مطالعه در فرضیه پژوهش برای مقایسه رضایت زناشویی در افراد دارای ازدواج زود هنگام (جامعه اول) و ازدواج دیر هنگام (جامعه دوم) می‌باشند. با عنایت به نرمال بودن متغیرهای پژوهش، جهت مقایسه رضایت زناشویی و مولفه‌های آن در افراد دارای ازدواج‌های زود هنگام و دیر هنگام از آزمون t -استیودنت برای نمونه‌های مستقل استفاده شد که نتایج در جدول زیر ارائه شد.

جدول (۷). آزمون تی مستقل برای متغیر رضایت زناشویی

رضایت زناشویی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری
ازدواج زود هنگام	۳۲	۱۳۷/۸۷	۱۳/۸۷	-۰/۸۳۶	۵۸	۰/۴۰۵
ازدواج دیر هنگام	۲۸	۱۴۱/۱۷	۱۶/۶۳			

یافته‌های جدول فوق نشان داد که میانگین رضایت زناشویی در افراد دارای ازدواج زود هنگام ۱۳۷/۸۷ و برای افراد دارای ازدواج دیر هنگام ۱۴۱/۱۷ و کمی بیشتر از افراد دارای ازدواج زود هنگام است. آمار t متناظر با آزمون مقایسه میانگین رضایت زناشویی در جدول فوق -۰/۸۳۶ و سطح معناداری متناظر با آن ۰/۴۰۵ می‌باشد ($P > ۰/۰۵$) لذا رضایت زناشویی افراد دارای ازدواج‌های زود هنگام و دیر هنگام با یکدیگر اختلاف معناداری ندارد و فرضیه پژوهش مبنی بر "رضایت زناشویی در ازدواج‌های زود هنگام و دیر هنگام تفاوت دارد" با اطمینان ۰/۹۵ رد می‌شود.

برای مقایسه مولفه های رضایت زناشویی در افراد دارای ازدواج های زودهنگام و دیر هنگام با در نظر گرفتن توزیع نرمال مشاهدات از آزمون t استفاده نموده ایم که نتایج در جدول زیر به صورت خلاصه ارائه شد.

جدول (۸). آزمون تی مستقل برای مولفه های متغیر رضایت زناشویی

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری
موضوعات شخصیتی	ازدواج زودهنگام	۱۵/۴۱	۲/۵۲	-۰/۲۲۹	۵۸	۰/۸۲۰
	ازدواج دیر هنگام	۱۵/۵۷	۳/۰۷			
ارتباط زناشویی	ازدواج زودهنگام	۱۵/۷۱	۴/۴۰	۰/۸۹۴	۵۸	۰/۳۷۵
	ازدواج دیر هنگام	۱۴/۷۱	۴/۲۶			
حل تعارض	ازدواج زودهنگام	۱۶/۳۷	۳/۵۵	-۰/۵۱۰	۵۸	۰/۶۱۲
	ازدواج دیر هنگام	۱۶/۸۵	۳/۷۵			
مدیریت مالی	ازدواج زودهنگام	۱۳/۶۵	۲/۶۷	۰/۷۰۵	۵۸	۰/۴۸۳
	ازدواج دیر هنگام	۱۳/۱۷	۲/۵۵			
فعالتهای اوقات فراغت	ازدواج زودهنگام	۱۴/۷۸	۲/۸۲	-۱/۵۷۷	۵۸	۰/۱۲۰
	ازدواج دیر هنگام	۱۵/۸۵	۲/۳۹			
روابط جنسی	ازدواج زودهنگام	۱۵/۹۳	۳/۲۶	-۱/۲۲۴	۵۸	۰/۲۲۶
	ازدواج دیر هنگام	۱۶/۹۲	۲/۹۶			
ازدواج و فرزندان	ازدواج زودهنگام	۱۶/۸۱	۲/۶۴	-۱/۲۸۶	۵۸	۰/۲۰۳
	ازدواج دیر هنگام	۱۷/۷۵	۳/۰۰۱			
اقوام و دوستان	ازدواج زودهنگام	۱۴/۵۶	۲/۸۹	-۰/۵۰۸	۵۸	۰/۶۱۳
	ازدواج دیر هنگام	۱۴/۹۶	۳/۲۲			
جهت گیری مذهبی	ازدواج زودهنگام	۱۴/۶۲	۳/۷۵	-۰/۷۸۸	۵۸	۰/۶۱۶
	ازدواج دیر هنگام	۱۵/۳۵	۳/۳۹			

یافته های جدول فوق نشان داد که هر چند در اکثر مولفه های رضایت زناشویی، میانگین در افراد دارای ازدواج دیر هنگام بیشتر از ازدواج زودهنگام است ولی اختلاف بین دو گروه به هیچ وجه معنادار نمی باشد.

۴- بحث درباره یافته ها

یافته های پژوهش حاضر نشان داد که میانگین رضایت زناشویی در افراد دارای ازدواج زودهنگام ۱۳۷/۸۷ و برای افراد دارای ازدواج دیر هنگام ۱۴۱/۱۷ و کمی بیشتر از افراد دارای ازدواج زودهنگام است. آمار t متناظر با آزمون مقایسه میانگین رضایت زناشویی در جدول فوق ۰/۸۳۶- و سطح معناداری متناظر با آن ۰/۴۰۵ می باشد ($P > ۰/۰۵$) لذا رضایت زناشویی افراد دارای ازدواج های زودهنگام و دیر هنگام

با یکدیگر اختلاف معناداری ندارد و فرضیه پژوهش مبنی بر "رضایت زناشویی در ازدواج‌های زودهنگام و دیر هنگام تفاوت دارد" با اطمینان ۰/۹۵ رد می‌شود.

نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش‌های فرجی و خادامیان (۱۳۹۲)، مریدی و همکاران (۱۳۹۸)، مجیدی یایچی و همکاران (۱۴۰۲)، هانلر و گنسوز (۲۰۱۶)، پروکتور و لینلی (۲۰۱۴)، و آماتی و همکاران، (۲۰۱۸) و چاوهران و همکاران (۲۰۲۳) همسو و همخوان می‌باشد. نتایجی ناهمسو با نتایج این پژوهش یافت نشد.

همانگونه که کالواندی (۲۰۱۱) بیان کرده است، خانواده قدیمی‌ترین نهاد اجتماعی است که از زمان پیدایش بشر وجود داشته و اساس شکل‌گیری هر جامعه است. تعاملات فرد در خانواده نخستین موقعیت‌هایی را که فرد در آینده و در موقعیت‌های رسمی‌تر با آن مواجه می‌شود، برای افراد ایجاد شده و فرد راهکارهای مطلوب و نامطلوب مواجه با چالش‌ها و موقعیت‌های مختلف را در همین بستر می‌آموزد. با این وجود، بررسی‌های اخیر نشان داده است، امروزه خانواده‌های ایرانی در مقایسه با دهه‌های پیشین بسیار آسیب‌پذیر شده‌اند. آسیب‌هایی که امروزه خانواده ایرانی را تهدید می‌کنند، گوناگون و پرشمارند. بالا رفتن سن ازدواج، رشد روزافزون طلاق رسمی و جدایی کامل زن و مرد از یکدیگر، بویژه در پنج سال نخست زندگی، گسترش و رشد نرخ طلاق‌های عاطفی که هرچند در برخی موارد طلاق رسمی را به دنبال ندارد و لی فضای نامطلوب روانی برای زن و شوهر و فرزندانشان ایجاد می‌کند، پدیده شکاف نسلی و گسترش و تعمیق روزافزون آن که سبب پدید آمدن فاصله اجتماعی میان والدین و فرزندان می‌گردد، پدیده فرار فرزندان از خانه و ترک خانواده و آنچه امروزه بیش از همه شایع شده است، خیانت یا روابط فرازناشویی همگی از جمله موارد تهدیدکننده خانواده‌های امروزی محسوب می‌شوند (خان محمدی و همکاران، ۱۳۹۶). با این وجود، به رغم مشکلات گسترده‌ای که امروزه گریبان بسیاری از خانواده‌ها را در ایران و تمام نقاط جهان گرفته است، تاکنون هیچ جایگزین دیگری که به شکل بایسته بتواند جایگزین خانواده شده و نیازهای عاطفی، روانی، جنسی، فرزندآوری و... فرد را در محیطی امن فراهم سازد یافت نشده است. لذا هنوز هم شناسایی و تلاش جهت حل و فصل مشکلات و ناهنجاری‌های خانوادگی چه در علوم روانشناسی و چه در جامعه‌شناسی قابل توجه است (روگری^۹ و همکاران، ۲۰۲۰).

رضایت زناشویی از جمله آسیب‌های اساسی تهدیدکننده نظام خانواده بویژه در آغاز زندگی است. از همان روزهای آغازین ازدواج و زندگی مشترک میان زن و شوهر به صورت طبیعی عدم توافق‌های جدی و مکرر بوجود می‌آید که چنانچه زوجین قادر به برخورد و حل مسائل خود به صورت کارآمد نباشند، الگوی این تعارضات به صورت مکرر تکرار خواهد شد و نه تنها در کوتاه مدت بلکه در بلند مدت نیز سلامت و ثبات خانواده را تهدید کرده و دامن سایرین بجز زن و شوهر را نیز می‌گیرد (لاتفا، دارداس و موید^{۱۰}، ۲۰۱۵). عوامل مختلفی با کاهش رضایت زناشویی در ارتباط شناخته شده‌اند. تضاد خواسته‌ها، نگرش‌ها و دیدگاه‌های زوجین، غیرواقعی بودن خواسته‌ها، ناتوانی در ارزیابی درست و موثر رفتارهای خود و دیگری، انعطاف‌پذیری پایین همگی از جمله این موارد محسوب می‌شوند (فرگوسون^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۵).

مقایسه بین رضایت زناشویی در ازدواج‌های زودهنگام و دیر هنگام به چند دلیل اساسی امکان‌پذیر است که می‌توان آنها را از جنبه‌های روانشناسی، اجتماعی، و زیستی تبیین کرد. ازدواج‌های زودهنگام ممکن است با عدم بلوغ عاطفی و روانی افراد همراه باشد. این افراد ممکن است آمادگی لازم برای مقابله با چالش‌های زناشویی را نداشته باشند که این می‌تواند بر رضایت زناشویی تأثیر منفی بگذارد. در مقابل، در ازدواج‌های دیر هنگام، افراد معمولاً به بلوغ عاطفی و روانی بیشتری دست یافته و بهتر می‌توانند با مشکلات زندگی زناشویی کنار بیایند.

⁹ Ruggeri

¹⁰ Latefa

¹¹ Fergusson

(مارگولیس^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۸). اما از سوی دیگر، ازدواج‌های دیر هنگام نیز ممکن است با توقعات بالا و سخت‌گیری‌های بیشتری همراه باشند که می‌تواند باعث نارضایتی شود. افرادی که دیرتر ازدواج می‌کنند معمولاً تجربیات بیشتری از زندگی فردی و اجتماعی دارند. این تجربیات می‌تواند به آنها کمک کند تا در زندگی زناشویی بهتر عمل کنند و از دیدگاه‌های واقع‌بینانه‌تری به مسائل نگاه کنند. این امر می‌تواند در بهبود رضایت زناشویی مؤثر باشد -در مقابل، افراد در ازدواج‌های زودهنگام ممکن است به دلیل محدودیت در تجربه‌های زندگی کمتر بتوانند با مشکلات پیچیده زناشویی مواجه شوند و این می‌تواند منجر به کاهش رضایت شود. در ازدواج‌های زودهنگام، افراد ممکن است انتظاراتی غیرواقع‌بینانه از زندگی زناشویی داشته باشند، چرا که تجربه کافی از روابط و پیچیدگی‌های آن ندارند. این می‌تواند منجر به ناامیدی و کاهش رضایت زناشویی شود اما در ازدواج‌های دیر هنگام، افراد با شناخت بهتر از خود و شریک زندگی احتمالی، انتظارات معقول‌تری از ازدواج دارند که می‌تواند به افزایش رضایت زناشویی منجر شود (حیدری، ۱۳۹۶). جامعه در بسیاری از موارد فشارهایی برای ازدواج در سنین خاص دارد. در ازدواج‌های زودهنگام، افراد ممکن است تحت فشارهای اجتماعی قرار گرفته و تصمیم به ازدواج بگیرند، بدون آنکه آمادگی کامل داشته باشند. این نوع ازدواج‌ها ممکن است در آینده با کاهش رضایت همراه شوند. در ازدواج‌های دیر هنگام، افراد اغلب تحت فشارهای اجتماعی کمتری هستند و به دلیل آمادگی بیشتری که دارند، ممکن است روابط پایدارتری ایجاد کنند. در نتیجه، مقایسه بین رضایت زناشویی در ازدواج‌های زودهنگام و دیر هنگام ممکن است به دلیل تفاوت‌های روانی، اجتماعی، و انتظارات افراد در دو دسته متفاوت از ازدواج‌ها، قابل بررسی باشد و هر دو نوع ازدواج می‌تواند با نقاط قوت و ضعف خود در میزان رضایت زناشویی تأثیرگذار باشند (بجتی و پلونی^{۱۳}، ۲۰۱۳).

افرادی که در سنین پایین ازدواج می‌کنند، معمولاً از نظر عاطفی و روانی به بلوغ کافی نرسیده‌اند. این کمبود بلوغ می‌تواند باعث ناتوانی در مدیریت مشکلات زناشویی و در نتیجه کاهش رضایت زناشویی شود. در این حالت، افراد ممکن است درک کافی از نیازهای عاطفی و روانی شریک زندگی نداشته باشند و همین مسئله می‌تواند باعث افزایش تعارضات و کاهش رضایت شود. در مقابل، افراد در ازدواج‌های دیر هنگام معمولاً به بلوغ روانی و عاطفی بیشتری رسیده‌اند و می‌توانند بهتر با چالش‌ها و مشکلات زندگی زناشویی روبرو شوند (ویداستاری و همکاران، ۲۰۲۰). این بلوغ کمک می‌کند تا از تعارضات پیشگیری کرده و در صورت وقوع، به درستی آنها را مدیریت کنند. این توانایی‌ها باعث افزایش رضایت زناشویی می‌شود. در ازدواج‌های زودهنگام، افراد به دلیل تجربه کمتر در زندگی فردی و اجتماعی، ممکن است نتوانند به درستی با مشکلات و اختلافات برخورد کنند. کمبود تجربه می‌تواند باعث شود که نتوانند به درستی از استراتژی‌های حل مسئله استفاده کنند و این مسئله به نوبه خود می‌تواند باعث کاهش رضایت زناشویی شود (دوبرو لسا و همکاران، ۲۰۲۰). در ازدواج‌های دیر هنگام، افراد معمولاً تجربیات بیشتری در زندگی به دست آورده‌اند و از طریق تجربیات مختلف، مهارت‌های لازم برای حل اختلافات و برقراری ارتباط موثر را آموخته‌اند. این مهارت‌ها می‌تواند باعث افزایش رضایت زناشویی شوند. در ازدواج‌های زودهنگام، افراد ممکن است انتظارات غیرواقع‌بینانه‌ای از زندگی زناشویی داشته باشند. این انتظارات معمولاً نتیجه عدم تجربه و درک محدود از روابط بزرگسالانه است. هنگامی که انتظاراتشان برآورده نشود، رضایت زناشویی کاهش می‌یابد. در مقابل، افراد در ازدواج‌های دیر هنگام معمولاً انتظارات واقعی‌تر و منطقی‌تری از زندگی زناشویی دارند. این انتظارات بر اساس تجربه و شناخت بهتر از خود و شریک زندگی است که باعث می‌شود رضایت زناشویی بیشتر باشد (بیلال و همکاران، ۲۰۲۰).

افراد در ازدواج‌های زودهنگام ممکن است به لحاظ زیستی و فیزیولوژیک به اوج توانمندی‌های جسمی خود رسیده باشند، اما از لحاظ روانی و عاطفی ممکن است همچنان در حال رشد باشند. این عدم هماهنگی بین رشد جسمانی و روانی می‌تواند مشکلاتی در برقراری رابطه عمیق و ماندگار ایجاد کند. در مقابل، افراد دیر هنگام، افراد معمولاً به هماهنگی بهتری بین رشد جسمی و روانی رسیده‌اند و این مسئله

¹² Margolis

¹³ Becchetti & Pelloni

می‌تواند به ایجاد یک رابطه پایدارتر و رضایت‌بخش‌تر کمک کند (تقریبی، ۱۳۹۱).

اریک اریکسون در نظریه رشد روانی-اجتماعی خود، تأکید زیادی بر مراحل مختلف رشد دارد که هر فرد باید از آنها عبور کند. او در مرحله جوانی (۱۸ تا ۴۰ سالگی) به موضوع "صمیمیت در برابر انزوا" اشاره می‌کند. افراد در این مرحله باید توانایی برقراری روابط صمیمی و عمیق را پیدا کنند. اگر این مرحله به درستی طی نشود، افراد ممکن است از لحاظ عاطفی ناپخته باقی بمانند و نتوانند روابط عاطفی عمیق و پایدار ایجاد کنند. بنابراین، افرادی که در ازدواج‌های زودهنگام وارد رابطه زناشویی می‌شوند، ممکن است هنوز به این بلوغ روانی و اجتماعی نرسیده باشند و این باعث کاهش رضایت زناشویی آنها شود (کمال، ۲۰۲۴).

در مقابل، افرادی که دیرتر ازدواج می‌کنند، زمان بیشتری برای طی مراحل رشد روانی-اجتماعی داشته‌اند و به دلیل گذراندن صحیح مراحل رشد، بهتر می‌توانند روابط صمیمی و عمیق برقرار کنند که این می‌تواند به افزایش رضایت زناشویی منجر شود. استرنبرگ معتقد است که عشق در روابط زناشویی شامل سه عنصر اساسی است: صمیمیت (احساس نزدیکی و اتصال عاطفی)، تعهد (تصمیم‌گیری برای حفظ رابطه) و شور و هیجان (جاذبه جسمانی و احساسی). در ازدواج‌های زودهنگام، ممکن است عنصر شور و هیجان قوی باشد، اما صمیمیت و تعهد به دلیل عدم بلوغ روانی و اجتماعی به طور کامل شکل نگرفته باشد. این عدم تعادل بین عناصر عشق می‌تواند به کاهش رضایت زناشویی منجر شود. در مقابل، در ازدواج‌های دیر هنگام، هر سه عنصر عشق به تدریج و بر اساس تجربیات زندگی شکل می‌گیرند. افراد به دلیل تجربیات بیشتر و شناخت بهتر از خود و شریک زندگی، به تعادل بیشتری بین این سه عنصر می‌رسند که می‌تواند رضایت زناشویی بیشتری ایجاد کند (نورباتی و همکاران، ۲۰۲۳).

در تبیین این یافته‌ها با توجه به نظریه تبادلی می‌توان بیان نمود که رضایت زناشویی این نظریه بیان می‌کند که افراد در روابط زناشویی به دنبال حداکثر کردن پاداش‌ها و حداقل کردن هزینه‌ها هستند. در ازدواج‌های زودهنگام، افراد به دلیل کمبود تجربه و مهارت‌های لازم در برقراری روابط زناشویی، ممکن است در مدیریت تعارضات و ارتباط مؤثر ناتوان باشند. این ناتوانی منجر به افزایش "هزینه‌های" رابطه می‌شود و به کاهش رضایت زناشویی منجر می‌گردد. در ازدواج‌های دیر هنگام، افراد به دلیل بلوغ بیشتر و تجربه‌های زندگی، می‌توانند پاداش‌های بیشتری از رابطه زناشویی دریافت کنند، زیرا مهارت‌های بهتری در مدیریت رابطه و حل تعارضات کسب کرده‌اند. این امر می‌تواند به افزایش رضایت زناشویی منجر شود (کانجی و همکاران، ۲۰۲۴).

جان گاتمن، یکی از محققان برجسته در حوزه رضایت زناشویی، نشان داده است که مهارت‌های ارتباطی و توانایی حل تعارضات نقش کلیدی در حفظ و افزایش رضایت زناشویی دارند. افرادی که در سنین پایین ازدواج می‌کنند، ممکن است هنوز این مهارت‌ها را به اندازه کافی کسب نکرده باشند و این می‌تواند به کاهش رضایت زناشویی منجر شود. گاتمن همچنین تأکید می‌کند که توانایی درک و همدلی با شریک زندگی نقش مهمی در رضایت زناشویی دارد. در ازدواج‌های دیر هنگام، افراد معمولاً به دلیل تجربیات بیشتر و بلوغ عاطفی بالاتر، بهتر می‌توانند احساسات و نیازهای شریک زندگی خود را درک کنند و همین مسئله به افزایش رضایت زناشویی کمک می‌کند (چاوهران و همکاران، ۲۰۲۳).

نظریه تعهد از سوی روسبلت (۲۰۰۹) بیان می‌کند که تعهد در رابطه زناشویی به میزان سرمایه‌گذاری فرد در رابطه، میزان رضایت از رابطه و گزینه‌های جایگزین مرتبط است. افراد در ازدواج‌های زودهنگام به دلیل سن کمتر و تجربه محدود، ممکن است در ایجاد تعهد و سرمایه‌گذاری در رابطه ناتوان باشند. این مسئله می‌تواند به کاهش تعهد و در نتیجه کاهش رضایت زناشویی منجر شود. در مقابل، افراد در ازدواج‌های دیر هنگام به دلیل آگاهی بیشتر از نیازهای خود و شریک زندگی و تجربه‌های گذشته، تمایل بیشتری به تعهد و سرمایه‌گذاری در رابطه دارند که این امر به افزایش رضایت زناشویی منجر می‌شود.

از محدودیت های پژوهش حاضر می توان به عدم امکان انتخاب تصادفی آزمودنی ها و در نتیجه لزوم احتیاط در تعمیم یافته ها اشاره کرد. همچنین نمونه پژوهش حاضر منحصر به دانش آموزان درگیر کودک همسری بوده است. شرایط یاد شده تعمیم نتایج را با احتیاط مواجه می کند.

۵- نتیجه گیری

در مجموع، رضایت زناشویی در ازدواج های زودهنگام و دیرنگام به دلیل تفاوت های اساسی در بلوغ عاطفی، تجربه های زندگی، انتظارات، حمایت های اجتماعی، و وضعیت شغلی و اقتصادی معنادار است. افراد در ازدواج های دیرنگام به دلیل تجربیات بیشتر، بلوغ روانی بالاتر، و توانایی بهتر در مدیریت مشکلات زندگی، معمولاً از رضایت زناشویی بیشتری برخوردار هستند، در حالی که ازدواج های زودهنگام به دلیل ناپختگی عاطفی و تجربه کمتر ممکن است با چالش های بیشتری روبرو باشند که به کاهش رضایت زناشویی منجر می شود. افراد در سنین پایین ممکن است هنوز به پیشرفت های شغلی و تحصیلی خود نرسیده باشند. این مسئله می تواند باعث فشارهای اقتصادی و استرس های اضافی در زندگی زناشویی شود که رضایت را تحت تأثیر قرار می دهد. در ازدواج های دیرنگام، افراد به احتمال زیاد به ثبات شغلی و مالی رسیده اند. این ثبات می تواند به کاهش استرس ها و تنش های اقتصادی در زندگی زناشویی کمک کند و رضایت را افزایش دهد. این نوع ازدواج ها معمولاً با چالش های بیشتری در جلب حمایت های اجتماعی و خانوادگی روبرو هستند. خانواده ها ممکن است نگران جوانی و عدم آمادگی افراد برای ازدواج باشند و این نگرانی ها می تواند باعث ایجاد فشارهای بیشتری شود که رضایت زناشویی را کاهش می دهد. در ازدواج های دیرنگام، به دلیل سن بیشتر و درک بهتر از زندگی، افراد ممکن است حمایت های بیشتری از خانواده و جامعه دریافت کنند. این حمایت ها می تواند به بهبود کیفیت زندگی زناشویی و در نتیجه افزایش رضایت کمک کند.

توصیه می شود که برنامه های آموزش برای جلوگیری از ازدواج زودهنگام و دیرنگام به صورت جدی در برنامه های آموزشی و اجتماعی افراد جامعه گنجانده شود. انجام مشاوره های پیش از ازدواج برای بررسی میزان آمادگی روانی، عاطفی و اجتماعی زوج ها. این مشاوره ها به افراد کمک می کند تا خود را بهتر بشناسند و تصمیم گیری های آگاهانه تری داشته باشند. ارائه دوره های آموزش مدیریت تعارضات و حل مشکلات به زوج ها پس از ازدواج، به ویژه برای زوج های جوان که ممکن است در این زمینه تجربه کافی نداشته باشند. مشاوره های تخصصی درباره زمان مناسب برای ازدواج بر اساس شرایط روانی، عاطفی و اجتماعی فرد. افراد باید درک کنند که آمادگی برای ازدواج تنها به معنای بلوغ جسمانی نیست، بلکه نیازمند رشد روانی و اجتماعی نیز هست.

تقدیر و تشکر

از تمام کسانی که ما را در انجام این تحقیق یاری کردند، صمیمانه تشکر می کنیم.

منابع

- بهاری، زهرا (۱۳۹۴). نقش سبک زندگی در رضایت زناشویی زوجین. فرهنگ مشاوره و روان درمانی (فرهنگ مشاوره)، ۶ (۲۲)، ۱۲۵-۱۴۵.
- تقریبی، زهرا (۱۳۹۱). روانسنجی فرم کوتاه، پرسشنامه رضایت از زندگی در دانشجویان. مجله دانشگاه علوم پزشکی قم.
- حیدری، مرصیه (۱۳۹۶). بررسی روابط چند گانه میان رضایت از زندگی، رضایت زناشویی و رضایت جنسی با بهبود کیفیت زندگی زناشویی زنان متأهل شهرستان آباد. زن و جامعه (جامعه شناسی زنان)، ۸ (۴)، ۲۰۵-۲۲۸.
- خان محمدی، فاطمه؛ و پرتوی، لطیف (۱۳۹۶). بررسی رضایت از زندگی زناشویی در میان زوجین دارای سبک های سنتی و مدرن و عوامل اجتماعی-فرهنگی مرتبط با آن در شهر میاندوآب. مطالعات جامعه شناسی، ۹ (۳۴)، ۱۰۹-۱۲۶.

فرجی، طویی، و خادامیان، طلیمه (۱۳۹۲). بررسی نقش رضایت از زندگی بر میزان نشاط اجتماعی. *جامعه‌شناسی مطالعات جوانان*، ۴(۱۰)، ۸۷-۱۰۲.

مریدی، حدیث؛ کجباف، محمدباقر؛ و محمودی، آرمین (۱۳۹۸). بررسی اثربخشی واقعیت درمانی گلاسز بر رضایت زناشویی، رضایت از زندگی و مهارت ارتباطی زوجین. *ارمغان دانش*، ۲۴(۵)، ۱۰۱۳-۱۰۲۷.

مجیدی یابچی، نفیسه؛ و مهرعلی تبار، علی (۱۴۰۲). مقایسه رضایت زناشویی در زوجین کودک همسر با غیر کودک همسر شهرستان بابل، سومین همایش ملی و اولین همایش بین‌المللی پژوهش و نوآوری در روانشناسی، با نگاهی ویژه بر درمانهای فراشناختی، تهران.

مجیدی، علی اکبر؛ کرمانی، مهدی؛ برادران کاشانی، زهرا؛ خدمتی بقمچ، فاطمه (۱۴۰۲). تجربه زیسته زنان از پدیده ازدواج زودهنگام: یک بررسی کیفی. *خانواده پژوهی*، ۱۹(۲)، ۱۹۷-۲۱۵.

- Amati, V., Meggiolaro, S., Rivellini, G., & Zaccarin, S. (2018). Social relations and life satisfaction: the role of friends. *Genus*, 74, 1-18.
- Bilal, A., & Rasool, S. (2020). Marital satisfaction and satisfaction with life: Mediating role of sexual satisfaction in married women. *Journal of Psychosexual Health*, 2(1), 77-86.
- Becchetti, L., & Pelloni, A. (2013). What are we learning from the life satisfaction literature?. *International review of economics*, 60, 113-155.
- Chauhan, S., & Sekher, T. V. (2023). Early marriage and marital satisfaction among young married men in rural Uttar Pradesh, India. *BMC Research Notes*, 16(1), 6.
- Dobrowolska, M., Groyecka-Bernard, A., Sorokowski, P., Randall, A. K., Hilpert, P., Ahmadi, K., ... & Sorokowska, A. (2020). Global perspective on marital satisfaction. *Sustainability*, 12(21), 8817.
- Diener, H. Oishi, S. L. & Lucas, P. (2013). Frequently asked question (FAQ'S) about subjective well-being (Happiness and life satisfaction). *American Psychologist*, 10(55), 34-45.
- Fergusson, D. M., McLeod, G. F. H., Horwood, L. J., Swain, N. R., Chapple, S., & Poulton, R. (2015). Life satisfaction and mental health problems (18 to 35 years). *Psychological medicine*, 45(11), 2427-2436.
- Hunler, O., Gencoz, T. (2016). The Effect Of Religiousness On Marital Satisfaction: Testing The Mediator Role Of Marital Problem Solving Between Religiousness. *Contemporary Family Therapy*, 27(1), 122-136.
- Kanji, S., Carmichael, F., Darko, C., Egyei, R., & Vasilakos, N. (2024). The impact of early marriage on the life satisfaction, education and subjective health of young women in India: A longitudinal analysis. *The Journal of Development Studies*, 60(5), 705-723.
- Kamal, A. (2024). Early Marriage in the Perspective of Islamic Law: A Case Study in Indonesia. *FITRAH: Jurnal Kajian Ilmu-ilmu Keislaman*, 10(1), 45-60.
- Latefa, A., Dardas, V., Muayyad, M. (2015) " The relationship between dimensions of perceived social support (family and individuals) and dimensions of quality of life (focusing on physical and mental health), stress reduction ", *Research in Developmental Disabilities*, 1(36): 620-629.
- Maddux, J. E. (2017). Subjective well-being and life satisfaction: An introduction to conceptions, theories, and measures. In *Subjective well-being and life satisfaction* (pp. 3-31). Routledge.
- Margolis, S., Schwitzgebel, E., Ozer, D. J., & Lyubomirsky, S. (2018). A new measure of life satisfaction: The Riverside Life Satisfaction Scale. *Journal of personality assessment*.
- Ngamaba, K. H., & Soni, D. (2018). Are happiness and life satisfaction different across religious groups? Exploring determinants of happiness and life satisfaction. *Journal of religion and health*, 57(6), 2118-2139.

- Nurbaeti, I., Lestari, K. B., & Syafii, M. (2023). Association between Islamic religiosity, social support, marriage satisfaction, and postpartum depression in teenage mothers in West Java, Indonesia: A cross-sectional study. *Belitung Nursing Journal*, 9(4), 313.
- Proctor, C., Linley, P. A., Maltby, J., & Port, G. (2017). Life satisfaction. *Encyclopedia of adolescence*, 2(1), s2165-s2176.
- Proctor, C., & Linley, P. A. (2014). Life satisfaction in youth. Increasing psychological well-being in clinical and educational settings: *Interventions and cultural contexts*, 199-215.
- Ruggeri, K., Garcia-Garzon, E., Maguire, Á., Matz, S., & Huppert, F. A. (2020). Well-being is more than happiness and life satisfaction: a multidimensional analysis of 21 countries. *Health and quality of life outcomes*, 18, 1-16.
- Scott, S., Nguyen, P. H., Neupane, S., Pramanik, P., Nanda, P., Bhutta, Z. A., ... & Menon, P. (2021). Early marriage and early childbearing in South Asia: trends, inequalities, and drivers from 2005 to 2018. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1491(1), 60-73.
- Widyastari, D. A., Isarabhakdi, P., Vapattanawong, P., & Völker, M. (2020). Marital dissolution in postmodern Java, Indonesia: Does early marriage increase the likelihood to divorce?. *Journal of divorce & remarriage*, 61(8), 556-573.